

Maaseudun INFRA -verkoston tiestö ja liikenneverkot - teemaryhmän ja HAMA -verkoston kannanotto valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelmaan (Liikenne 12)

**Maaseudun tieverkon merkitys
Suomen taloudelle on äärimmäisen
tärkeä. Se ansaitsee
pitkäjänteisen ja eteenpäin
katsovan kunnossapidon,
suunnittelun ja rahoituksen.**

Pääviestit

Huomioitava valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa

- 1) Alempi asteisen tieverkon merkitys huomioitava selkeämmin.
- 2) Yksityisteiden rahoitustason nosto on välttämätöntä tieverkon ylläpitämiseksi. Samanaikaisesti on nostettava valtion rahoitusosuutta.
- 3) Siltoihin varatun rahoituksen tasoa on nostettava pitkäaikaisesti.
- 4) Teiden talvikunnossapitoon on lisättävä rahoitusta.
- 5) Liikenneverkon kehittämisperiaatteita ja toimenpiteiden alueellista suuntaamista konkretisoitava, jotta pitkäjänteinen kehittäminen toteutuu.
- 6) Tulee panostaa eri liikkumispalvelujen yhdistelyyn ja niitä tukeviin digitaalisiin ratkaisuihin.
- 7) Paikalliset toimijat otetaan mukaan oman alueen liikennepalvelujen ja tieverkoston suunnitteluun.

Maaseudun tieverkko mahdollistaa olennaisia palveluita

Huoltovarmuus

- Sähkö- ja televerkot
- Elintarvikehuolto
- Vesihuolto
- Energian tuotanto

Väestö ja elinvoimaisuus

- Monipaikkaisuus
- Työllistävyys
- Virkistys
- Saavutettavuus
vetovoimatekijänä

Julkiset palvelut

- Sosiaali- ja terveystalvet
- Kyytipalvelut
- Posti ja jakelupalvelut

Elinkeinoelämä

- Maa- ja metsätalous
- Metsäteollisuus
- Elintarviketeollisuus
- Energiateollisuus
- Rakentaminen ja ylläpito
- Luontomatkailu
- Yrittäjyys maaseudulla

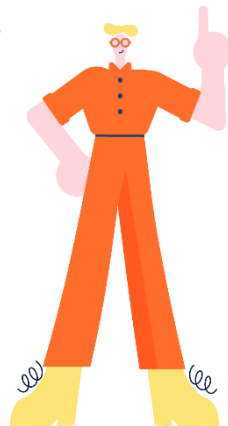
Turvallisuus

- Pelastustoimi
- Poliisi
- Puolustusvoimat
- Rajavartiolaitys

Alempi asteinen tieverkko ja yksityistiet

- ✓ **Alempi asteisen tieverkon merkitys huomioitava selkeämmin.**
 - ✓ **Yksityisteiden rahoitustason nosto on välttämätöntä tieverkon ylläpitämiseksi. Samanaikaisesti on nostettava valtion rahoitusosuutta.**
 - ✓ **Elinkeinoelämän kuljetukset tarvitsevat alemman tieverkon liikennöitävyyden turvaamista.**
- Tieverkkoon panostaminen on nopea ja tehokas keino parantaa työllisyyttä ja kohentaa PK-yritysten toimintamahdollisuuksia. Pienillä, mutta lukuisilla yksittäisillä hankkeilla saadaan merkittäviä vaikutuksia niin liikenneturvallisuuteen kuin alan yritysten toimintaan.
 - Yksityisteiden ja valtion alemman maantieverkon merkitys kansantaloudelle on erittäin suuri
 - Yksityisteiltä päivittäin lähtevät 4000 rekka-autollista puuta ovat 90 % metsäteollisuutemme käyttämästä raakapuusta.
 - Tiekuntien omat varat eivät riitä tavoitellun tason saavuttamiseen esitetyllä valtionosuudella. Tiekkunnat käyttävät tienpitoon vuosittain n. 100 milj. euroa. Suurempi valtion tuki on tarpeellinen.

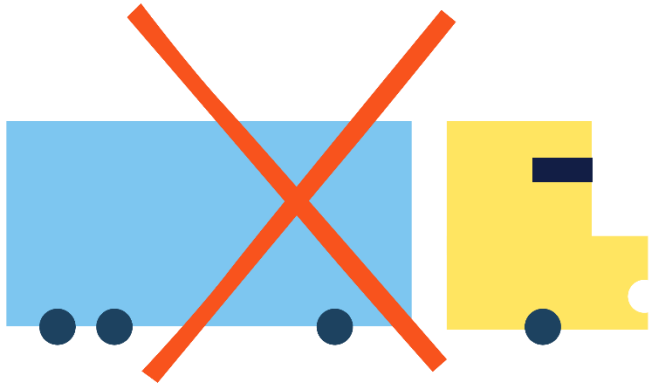

Alemmalla tieverkolla merkittävä vaikutus elinkeinoelämälle

- ✓ **Perusväylänpidon rahoitustason nosto ja indeksikorotus ja sen myötä ratarahoituksen kasvu ja korjausvelan lasku ovat myönteisiä asioita.**
- ✓ **Satamien roolia Suomen elinkeinoelämässä ja huoltovarmuudessa tulisi vielä kirkastaa suunnitelmassa.**
- Alemman tieverkon rapautumisen jatkuminen on vaarana. Tämä on iso asia elinkeinoelämälle.
- Kehittämishankkeiden rahoitus näyttää nyt nojaavan pitkälti kuntien rahoitukseen valtion väyläverkolle. Tämä ei ole realistinen tilannearvio. Valtion tulee kantaa päävastuu kansallisen infran rahoituksesta.
- Maaseudun infrakohteet voivat toimia pilotti-kohteina ja ketterinä kokeilualueina, rahoituslähteinä voisi hyödyntää monipuolisesti EU:n tarjoamia rahoitusmahdollisuuksia.
- Satamilla on elinkeinopoliittinen rooli vaikutusalueillaan. Satama ei ole vain yksittäinen yritys, eikä satamayhteysistä tyypillisesti hyödy vain yksittäinen yritys. Satamat mahdollistavat osaltaan kuljetusketjun toimivuuden.
- Hyötyjä maksaa -mallin soveltuvuus satamayhteyksiin arveluttavaa.

Kuljetusketjun toimivuus

- ✓ **Siltoihin varatun rahoituksen tasoa on nostettava pitkäaikaisesti.**

- Kuljetusketjun jokaisen osan on oltava kunnossa ja hyödyt koituvat koko kansantaloutemme hyväksi.
- Yksikin painorajoitettu silta katkaisee kuljetusketjun ja nostaa merkittävästi kuljetuskustannuksia.
- Siltojen kuntotutkimukset ja pitkäjänteinen korjausohjelma edellyttää rahoitukselta ennustettavuutta. Siltojen kunnossapito varmistaa niiden kantavuuden vuosikymmeniksi eteenpäin.
- Siltoihin varatun rahoituksen tasoa on nostettava pitkäaikaisesti, koska valtaosa silloistamme on peräisin 60 ja 70 –luvulta ja on siten jo tullut peruskorjausikään.
- Nopeuksien kasvaminen asettaa vaatimuksia myös alemman asteisten teiden ja yksityisteiden liittymille. Lisäksi tasoristeyksien parantamisohjelma (2018-2021) alkaa lähestyä loppuaan, eli sekin väline poistuu pian.

Teiden talvikunnossapito

- ✓ **Teiden talvikunnossapitoon on lisättävä rahoitusta.**

- Ilmaston muutoksen myötä sään vaihtelut lisääntyvät, mikä rapauttaa teiden kuntoa ja lisää kunnossapidon tarvetta.
- Talven lumimäärät vaihtelevat suuresti (vrt. Lapin viime vuoden lumitilanne).
- Kunnossa oleva tiestö parantaa turvallisuutta (mm. koulukyydit, hälytysajoneuvojen kulkumahdollisuudet, työssäkäynti, elinkeinotoimintaan liittyvä kuljetus)

Maaseudun arki ja elinvoimaisuus

- ✓ **Liikenneverkon kehittämisperiaatteita ja toimenpiteiden alueellista suuntaamista konkretisoitava, jotta pitkäjänteinen kehittäminen toteutuu.**

- Maaseudun tieverkon merkitys huoltovarmuudelle, turvallisuudelle ja suomalaisten vapaa-ajalle ja vakinaiselle asutukselle on äärimmäisen tärkeä
- Monipaikkaisuus lisääntyy ja osan aikaa vuodesta alueiden asukasmäärä vaihtelee saattaen moninkertaistua vakituisiin asukkaisiin verrattuna. Tämä vaikuttaa myös liikennemääriin.
- EU:n harvimminkin asuttuna maana valtaosa valtakuntamme alueesta olisi tavoittamatonta ilman alempaa tieverkkoa. Aikaisempien sukupolvien rakentamasta tieverkosta on pidettävä huolta.

Jaetut kyydit ja julkinen liikenne

- ✓ **Tulee panostaa eri liikkumispalvelujen yhdistelyyn ja niitä tukeviin digitaalisiin ratkaisuihin.**
 - ✓ **Tarvitaan taajamien välistä joukkoliikennettä ja ELY-keskusten joukkoliikennerahoitusta tulee vahvistaa.**
- Jos markkinaehtoinen linja-autoliikenne kuihtuu, korvaavien palveluiden järjestäminen julkisella rahoituksella olisi erittäin kallista kaukoliikenteeseen, eikä onnistuisi.
 - Joukkoliikenteen lippu- ja maksujärjestelmien yhteen toimivuuden sekä reaaliaikaisen matkustajainformaation käyttöönoton parantaminen haja-asutusalueilla on hyvä toimenpide, vaikkakin valtion kannustusraha on varsin vaatimaton asian edistämiseksi.
 - ELY-keskusten joukkoliikennerahoitus on ollut jo pitkään riittämätöntä tarpeisiin nähden. Kunnat ovat joutuneet rahoittamaan merkittävältä osin ELY-keskusten tilaamaa liikennettä. Yhteistyö ja yhteishankinnat ovat kannatettavia, mutta ei rahoituksen liukuminen yhä suuremmalta osin kunnille.

Julkinen liikenne: ratayhteydet

- ✓ **Rataverkoston korjausvelkaa tulee pienentää ja rakentaa samalla nopean yhteyden mahdollistavia ratayhteyksiä.**
- ✓ **Kaukoliikenteen junavuoroja pitäisi lisätä etenkin yöaikaan.**

- Jos maakunnasta ei ole yhteyksiä, elinkeinoelämän kilpailu- ja palvelukyky heikkenevät. Se vie ajan kanssa yrityksiä ja työpaikkoja.
- Nopea junaliikenne toimii varsin hyvin alle 4 tunnin etäisyyksillä, kun ottaa huomioon lentämisen odotusajat, kuten turvatarkastukset.
- Ulkomaan lento laskeutuu Helsinki-Vantaalle myöhään illalla eikä jatkolentoja enää ole. Junaliikennöinti loppuu kello 22 aikoihin ja niiden kyytiin ei ulkomaanlentoilta ehdi.

Julkinen liikenne: lentoliikenne

- ✓ **Maakuntakenttien lentoliikenteen palvelutason turvaamiseen tulee löytää kestäviä ratkaisuja.**

- Elinkeinoelämän kannalta on tärkeää, että kansainväliset yhteydet ovat mahdollisia myös maakuntakentiltä.
- Kotimaan lentoliikenteen ongelmat ovat akuutti kriisi asumisen ja elämisen mahdollisuuksille ympäri maan. Finnairille ja Finavialle suunnatut tukipaketit auttavat hetken, mutta pidemmälle tulevaisuuteen selvittäään vain lentoliikenteen rakennemuutoksia.
- Tulevaisuuden teknologia tarjoaa mahdollisuuden sekä lentoliikenteen että lentokenttäverkoston uusajatteluun tehokkaammalla, palvelutasoltaan joustavalla ja ympäristöystävällisellä tavalla. Valtakunnallisesti tulee edistää sähköisen lentoliikenneverkoston ja sähkölentoliikenteen kehittymistä.

Hiilidioksidipäästöjen väheneminen

- ✓ **Tiestön ja siltojen kuntoon panostaminen on samalla panostus liikenteen CO₂-päästöjen leikkaamiseen.**

- Hyväkuntoinen tieverkko laskee polttoaineenkulutusta ja mahdollistaa kuljetuskaluston mahdollisimman korkean hyötysuhteen, koska yhdellä ajokerralla saadaan kuljetettua mahdollisimman suuri määrä tavaraa.
- Hyvällä tieverkolla kuljetusmatkat ovat mahdollisimman lyhyitä, koska huonoja ja rajoituksia sisältäviä tieosuuksia ei tarvitse kiertää.
- Pitkien etäisyyksien maassa ylimääräisten ajomatkojen minimoiminen on erittäin tärkeää. Autoliikenne osa liikennejärjestelmää ja syöttää esim. rautateille riittävän määrän matkustajia.
- Rahoitusta on suunnattava pitkäjänteisellä suunnittelulla siten, ettei synny yksittäisiä pullonkauloja ja tieverkkoa voidaan tarkastella yksittäiskohteiden sijasta laaja-alaisena verkkona.

Suunnitteluun mukaan paikalliset toimijat

- ✓ **Paikalliset toimijat otetaan mukaan oman alueen liikennepalvelujen ja tieverkoston suunnitteluun.**

- Paikallisilla toimijoilla on tietoa oman alueensa olosuhteista. He voivat tuoda suunnitteluun ja toteutukseen arvokasta tietoa, jolloin vältetään huonoilta ratkaisuilta.
- Paikallisilta toimijoilta löytyy kehitysideoita ja suunnitelmia ratkaisuihin. Tarvitaan tiivis vuoropuhelu myös valtioon päin rahoituksesta.
- ELY-keskuksella ja paikallisella tasolla voi olla eri käsitys tien kunnosta. Esimerkiksi nykyinen systeemi ei tunnista raskaan liikenteen liikkumista.

Maaseutupolitiikan neuvosto (MANE) ja INFRA ja HAMA -verkostot

Kansallista maaseutupolitiikkaa johtaa ja linjaa valtioneuvosto asettama Maaseutupolitiikan neuvosto (MANE). MANE ottaa kantaa tärkeisiin maaseutuun liittyviin valmisteilla oleviin kansallisiin kysymyksiin. Nykyiset verkostot toimivat vuoden 2021 alkupuolelle saakka.

MANE:n verkostot

Maaseutupolitiikan temaattiset verkostot – ajankohtaisen tiedon ja muutostuen välittäjät

- **Harvaan asutun maaseudun verkosto (HAMA)**
- Kansalaistoiminta ja hyvinvointi -verkosto (KAHVEE)
- **Elinvoimainen toimintaympäristö -verkosto (INFRA)**
- Osaaminen ja työllisyys -verkosto (OTE)
- Svenskfinland som brobyggare och pilotområde (IDNET)

INFRA -verkosto

- INFRA -verkosto keskittyy maaseudun infrastruktuurin kysymyksiin viiden pääteeman kautta (tiestö ja liikenneverkot, tietoliikenneverkot, vesi- ja jätehuolto, energia ja sähköverkot, maankäyttö ja kaavoitus). Läpileikkaavina teemoina verkoston toiminnassa ovat arjen turvallisuus ja luonnonvarojen kestävä käyttö.

HAMA -verkosto

- HAMA -verkosto nostaa harvaan asuttujen alueiden erityispiirteitä esiin kansallisessa ja kansainvälisessä politiikassa, päätöksenteossa ja ohjelmissa.
- Verkostotoiminnan tavoitteena on, että harvaan asuttu maaseutu on hyvä yrittämisen, asumisen ja vapaa-ajan vieton ympäristö.

Lisätietoja

Selvitykset:

- [Kohti laadukasta tieverkkoa](#). 5/2020. WSP Finland Oy. Tilaajat: Infra ry, Koneyrittäjät, Metsäteollisuus ja Suomen Tieyhdistys
- [Yksityistieverkon merkitys yhteiskunnalle](#). 10/2019. WSP Finland Oy. Tilaajat: Energiateollisuus, Infra ry, Koneyrittäjät, Kuntaliitto / Maaseudun INFRA -verkosto, Metsäteollisuus, MTK, Suomen Tieyhdistys ja Väylävirasto
- [Maaseudun infraissännöinti – kehittämistarpeet, edellytykset ja toimenpide-ehdotukset](#). 9/2019. Nina Pimiä